

Список використаних джерел

1. Про медіацію: проєкт Закону України від 19. 05. 2020 р. № 3504. Верховна Рада України: офіційний веб-портал. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877.

2. Розман Ю.В. Медіація як альтернативний спосіб вирішення приватно-правових спорів. *Актуальні проблеми політики*: зб. наук. пр. / ред. кол.: С.В. Ківалов (голов. ред.), Л.І. Кормич (заст. голов. ред.), Ю.П. Аленін [та ін.]; МОН України, НУ ОЮА. Одеса, 2013. Вип. 49. С. 245–256.

3. Резнікова В. Медіація (посередництво) як спосіб вирішення господарських спорів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2012. № 90. С. 10–15.

Науковий керівник: асистент Топал А. С.

Гордієнко Валерія Віталіївна

*студентка 4-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ

Медіація є альтернативним способом вирішення господарського спору і полягає у його добровільному позасудовому врегулюванні шляхом переговорів між сторонами за допомогою медіатора. 16 листопада 2021 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про медіацію», який визначає правові засади та порядок проведення медіації, статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою [1]. Правовим орієнтиром для прийняття цього Закону стала Директива Європейського парламенту та Ради Європи «Про деякі аспекти медіації в цивільних та господарських правовідносинах» № 2008/52/ від 21 травня 2008 року [2].

На нашу думку, цей Закон матиме безпосередній позитивний вплив на сферу господарських правовідносин, адже це покращить реалізацію ст. 19 ГПК України відповідно до якої сторони вживають заходів для досудового врегулювання спору за домовленістю між собою або у випадках, коли такі заходи є обов'язковими згідно із законом [3]. Відтак медіація в господарському процесі є новим, прогресивним

методом вирішення господарських спорів, з мінімальними фінансовими та часовими витратами та спрямованістю на збереження партнерських стосунків між конфліктуючими сторонами та продовження співпраці між ними. При цьому високою правовою гарантією є те, що участь у медіації переш за все є добровільним волевиявленням учасників медіації, адже ніхто не може бути примушений будь-яким чином до врегулювання конфлікту через медіацію, у свою чергу сторони медіації, як і сам медіатор можуть з власного бажання відмовитися від участі в медіації.

В науці вже давно обговорювалися проблеми застосування медіації при вирішенні господарських спорів та необхідність прийняття спеціального закону. Так, зокрема А.П. Гаврилішин, Т.В. Симоненко говорили про медіацію як альтернативний спосіб вирішення господарського спору, що являє собою структуровану процедуру, яка здійснюється за допомогою незалежного, нейтрального та кваліфікованого посередника – медіатора, який допомагає сторонам самостійно, на добровільній основі, досягти згоди для вирішення спору, що відповідатиме інтересам кожної зі сторін конфлікту [4, с. 278]. На думку В.В. Резнікової медіацією в господарському процесі слід уважати позасудовий та добровільний, певною мірою конфіденційний процес розв'язання конфліктної ситуації між суб'єктами господарських правовідносин [5, с. 15]. Звичайно, у цьому процесі третя особа, зокрема незалежний медіатор, надає сторонам конфлікту так би мовити посередницькі послуги для виявлення інтересів кожної зі сторін, сприяння налагоджуванню переговорного настрою між ними та спільного прийняття взаємовигідного рішення. Таким чином, більшість вчених довгий час виношувала ідею про медіацію в господарському процесі та підтримувала її.

В цілому підтримуючи думки вищевказаних вчених зауважимо, що у Законі України «Про медіацію» є окремі норми, які потребують критичної оцінки. Так, у новому Законі не врахована можливість проведення медіації колегіально декількома медіаторами, а також окрім ст. 15, чітко не врегульовано питання відповідальності медіатора за шкоду, завдану ним під час медіації. На нашу думку, необхідність

конкретизувати відповідальність медіатора обґрунтовується зокрема тим, що медіатор може завдати шкоди сторонам медіації шляхом розголошення конфіденційної інформації. Більше того, процедура медіації може розпочатися і до укладення відповідного договору, є ризику розголошення медіатором конфіденційної інформації у будь-який спосіб, і його не можна буде притягти до відповідальності на підставі відповідного договору, оскільки останній ще не буде укладений. Також можна зазначити, що можливість завдання медіатором шкоди сторонам медіації впливає з п. 3 ст. 7 Закону щодо заборони медіатору спонукати сторони до прийняття конкретного рішення по суті конфлікту (спору), бо інакше така заборона немає сенсу. На вказані загрози, до речі, звертали свою увагу і раніше у своїх працях вчені (В. В. Реєникова, Симоненко Т. В. та ін.)

На нашу думку також потребує уточнення ст. 19 Закону, в якій мова йде про угоду про медіацію. Вказана норма в доволі загальному вигляді регулює угоду за результатами медіації та встановлює вимоги її змісту. Так, ми вважаємо, що в ній також доцільно було б передбачити, що в угоді про медіацію сторони мають право вийти за межі предмету конфлікту, який визначений в договорі про медіацію, або за межі предмету позову, у тому випадку, якщо медіація проводиться під час судового, третейського, арбітражного провадження, або ж під час виконання рішення суду, третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу. Також важливим є те, що хоча ч. 3 ст. 19 Закону і передбачає, що угода за результатами медіації не повинна містити положень, які суперечать законам України, а також інтересам держави і суспільства та моральним засадам, проте, на нашу думку, слід особливо підкреслити, що така угода не повинна також містити положень, які порушують права та інтереси інших осіб, держави або суспільні інтереси.

Таким чином, Закон України «Про медіацію» є новим етапом на шляху реального врегулювання господарських спорів, адже він не тільки визначив правові засади та порядок проведення медіації, але і статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою, що є досить важливим кроком на сучасному

етапі розбудови та вдосконалення господарського процесу. Маємо надію, що цим Законом також буде реально покращено вирішення конфліктів серед суб'єктів господарювання, а також зникне невпевненість у ефективності та доцільності медіації, дієвості законодавчого забезпечення цього правового інституту, а також у тому, що медіація не буде використовуватися для штучного затягування вирішення господарського спору.

Список використаних джерел:

1. Прийнято Закон «Про медіацію». Верховна Рада України: офіційний веб-портал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/216385.html>
2. Про деякі аспекти медіації в цивільних та господарських правовідносинах: Директива Європейського парламенту та Ради Європи № 2008/52 від 21. 05. 2008 р. // База даних «Законодавство України» / Міжнародні організації та органи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a95#Text
3. Господарський процесуальний Кодекс України: Закон України від 06. 11. 1991 р. № 1798-XII. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12?find=1&text=%D0%B4%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2#Text>
4. Гаврилiшин А.П. Симоненко Т.В. Медіація як альтернативний спосіб вирішення господарських спорів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 5. Т. 1. С. 275–279.
5. Рєзнiкова В. Медіація (посередництво) як спосіб вирішення господарських спорів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2012. № 90. С. 10–15.

Науковий керівник: асистент Топал А. С.

Дворнікова Ангеліна Юріївна

*студентка 4-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РОЛЬ СВІДКА В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Участь свідка у будь-якому з видів процесів зазвичай є досить неоднозначним та складним явищем. На сьогодні, питання надання показань свідком та його фігурація у вирішені справи певним чином врегульоване, проте чи повністю норми описують механізм залучен-